

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΡΜΗΣΕΙΣ

ΓΥΝΑΙΚΟΚΑΣΤΡΟ ΚΙΛΚΙΣ
Γαλαζία Λιμνη Παϊκού

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ANNA ΚΑΛΑΪΤΖΗ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

Στο Γυναικόκαστρο με δυνατό βοριά.

Επιχείρηση ειρηνικής κατάληψης του Γυναικόκαστρου.

ΓΥΝΑΙΚΟΚΑΣΤΡΟ

Για το ΓΥΝΑΙΚΟΚΑΣΤΡΟ είχα ακούσει από χρόνια. Ήξερα ακόμη –γενικά και αόριστα– ότι ήταν ένα βυζαντινό κάστρο, σε μικρή απόσταση από την πόλη του Κιλκίς. Κι εδώ αρχίζουν τα παράδοξα. Με στρατιωτική θητεία αρκετών μηνών αλλά και με αναρίθμητες επισκέψεις στην ευρύτερη περιοχή, δεν ήμουν σε θέση να απαντήσω, πού ακριβώς ήταν το Γυναικόκαστρο. Ως τα τέλη του φετινού Σεπτεμβρίου. Όταν, -τελείως τυχαία- αποφασίσαμε με την Άννα και την κόρη μας Αθηνά, ν' ανακαλύψουμε επιτέλους το –τόσο κοντινό στη Θεσσαλονίκη- Γυναικόκαστρο.

Εντοπίζουμε αρχικά στον χάρτη της «**Κεντρικής Μακεδονίας**» (εκδόσεις TERRAIN 1:200.000) το χαρακτηριστικό συμβολάκι του κάστρου. Βρίσκεται ανάμεσα στους οικισμούς του **Παλιού** και του **Νέου Γυναικόκαστρου**, γύρω στα 12

χλμ. ΝΔ του Κιλκίς. Ακολουθώντας από Θεσσαλονίκη την οδική αρτηρία προς **Δοϊράνη**, συναντάμε πριν από το Κιλκίς, την αριστερή διακλάδωση προς **Δαφνοχώρι** και Παλιό Γυναικόκαστρο. Ήδη στην εκτεταμένη πεδιάδα ξεχωρίζει, ανάμεσα στους χαμηλούς λόφους, ένας πιο απότομος και ψηλός, με κάποιους απροσδιόριστους όγκους να εξέχουν στην κορυφή. Ας παρακολουθήσουμε για λίγο την γλαφυρή περιγραφή της Αρχαιολόγου **Δέσποινας Ευγενίδου**⁽¹⁾, για την αρχική προσέγγιση στο κάστρο.

«Χαμηλά αποστρογγυλεμένα λοφάρια διακόπτουν αυτόν τον ενιαίο κάμπο (του Κιλκίς) κι οι καμπύλες τους είναι τόσο απαλές, που δύσκολα τις διακρίνεις μες το εκτυφλωτικό μεσημεριάτικο καλοκαιρινό φως. Σ' ένα τέτοιο λόφο είναι κρυμμένο το Γυναικόκαστρο. Πλησιάζοντας διακρίνεις κάποιους βράχους κι ίσως έναν πύργο. Για πολλή ώρα δεν ξέρεις αν είναι δημιούργημα της φαντασίας σου ή πραγματικότητα. Δεν καταλαβαίνεις αν εί-

Κάτω από τις επάλξεις του Κάστρου, στον ήλιο κάμπο του Κιλκίς, απλώνεται νωχελικά ο οικισμός του Παλαιού Γυναικόκαστρου.

ναί ένας βράχος με αυτό το περίεργο σχήμα ή ανθρώπινη κατασκευή, που έχει υποστεί τη φθορά του χρόνου. Η αλήθεια βρίσκεται, όπως πάντα, κάπου στη μέση: οι βράχοι συμπληρώνουν την οχύρωση του κάστρου»!

Δισχίζουμε τον επίπεδο οικισμό του Παλαιού Γυναικόκαστρου, καλοχτισμένο και νωχελικά απλωμένο σε υψόμετρο 90 μέτρων. Μερικές εκατοντάδες μέτρα μετά φτάνουμε στους πρόποδες του λόφου. Κι εδώ αρχίζουν οι όμορφες λεπτομέρειες, που είναι αδύνατον να υποπτευθεί κάποιος που αντικρίζει από απόσταση τον τόπο. Είναι πρώτα η μικρή, ειδυλλιακή πεδιάδα με την πλούσια βλάστηση και τις εγκαταστάσεις αναψυχής. Είναι μετά το ολοζώντανο ρεματάκι με τα πλατάνια, που διασχίζει την πεδιάδα με πεντακάθαρο νερό. Και είναι τέλος οι πλαγιές του λόφου, άλλες απρόσιτες και κρημνώδεις, για να αποθαρρύνουν τους εχθρούς και άλλες πιο ήπιες, σχεδόν φιλικές που μας δημιουργούν την επιθυμία να τις ανεβούμε

κατακόρυφα. Αποδιώχνουμε τις τολμηρές σκέψεις και προτιμάμε ν' ανηφορίσουμε το ομαλό χορταριασμένο δρομάκι, που με ξεκούραστες κλίσεις κυκλώνει τον λόφο ως την κορυφή.

Σε μικρή ώρα καλύπτουμε χωρίς δυσκολία τα δύο, σχεδόν χιλιόμετρα που μεσολαβούν από την αρχή του δρομίσκου ως τους πρόποδες του κάστρου. Ενός κάστρου που μας αποκαλύπτει ποικίλες πτυχές της πέτρινης σιλουέτας του, καθώς στην πορεία μεταβάλλεται η οπτική γωνία παρατήρησης του μνημείου.

Εισερχόμεστε στον κυρίως χώρο της οχύρωσης και μ' ένα στενό μονοπάτι ανάμεσα στα χόρτα, κατευθυνόμεστε στην ακρόπολη, στο ψηλότερο σημείο του λόφου. Ένας σφοδρός και –πέρα τον ήλιο– ψυχρός βοριάς δυσκολεύει τα βήματά μας. Βρίσκουμε απάγκειο στο νότιο τοίχο του πύργου, που δεσπόζει ψηλότερα απ' όλες τις οχυρώσεις. Η τοικοδομία διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση και έχει συμπληρωθεί

*Ισχυρή τοικοποιΐα με αργολιθοδομή, συνδετικό κονίαμα και πλίνθους.
Η κιστέρνα του Γυναικόκαστρου με την πέτρινη κλίμακα και το υδραυλικό κονίαμα. (Αριστερά)*

από την αρχαιολογική υπηρεσία με τρόπο υποδειγματικό. Το καλύτερα διατηρημένο και αποκατεστημένο τμήμα του πύργου είναι το νότιο, με ύψος 12 περίπου μέτρων. Η τοικοδομία αποτελείται από συνδυασμό λίθων κυρίως ακανόνιστων και πολύ λίγων λαξευτών και γωνιόλιθων. Ενδιάμεσα υπάρχει συνδετικό κονίαμα με πλίνθους, οι οποίοι χρησιμοποιούνται επιπλέον και για την δημιουργία επαναλαμβανόμενων διακοσμητικών μοτίβων.

Σύμφωνα με την Δ. Ευγενίδου, «το κάστρο περικλείει μια έκταση 25 στρεμμάτων περίπου. Η ακρόπολη βρίσκεται στο ΒΑ σημείο του κάστρου και καλύπτει μια έκταση δύο περίπου στρεμμάτων. Στο ψηλότερο σημείο της βρίσκεται ο πύργος, ένα αρκετά μεγάλο παραλληλόγραμμο, με διαστάσεις 13,50 X 9,30, του οποίου σώζεται το ισόγειο και ο όροφος. Πιθανόν να υπήρχε και δεύτερος όροφος. Στη νότια πλευρά του πύργου σώζεται η κιστέρνα(2), στην οποία συγκεντρωνόταν τα νερά της βροχής από τη στέγη του πύργου. Ανάμεσα στον

πύργο και τη στέρνα σώζεται κτιστή καμαροσκεπάστη σκάλα που οδηγεί στο ισόγειο του πύργου. Τα σπαράγματα τοιχογραφιών που βρέθηκαν στην ανασκαφή μαρτυρούν την ύπαρξη παρεκκλησιού μέσα στον πύργο. Σ' ένα από τα σπαράγματα σώζεται το μονόγραμμα των Παλαιολόγων, που είναι και οι ιδρυτές του κάστρου.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΓΥΝΑΙΚΟΚΑΣΤΡΟΥ

1328 > Ο αυτοκράτορας Ανδρόνικος Γ' Παλαιολόγος κτίζει το κάστρο.

1349 > Το κάστρο γίνεται ορμητήριο του Ιωάννη Καντακουζηνού.

1373/4 > Καταλαμβάνεται από Οθωμανούς.

16ος αι. > Γίνεται εγκατάσταση Τούρκων εποίκων.

Οι «Έλληνες Περιηγητές» φωτογραφίζονται μπροστά στον Πύργο του Γυναικόκαστρου. Είναι ολοφάνερη η πλειοψηφία των γυναικών.

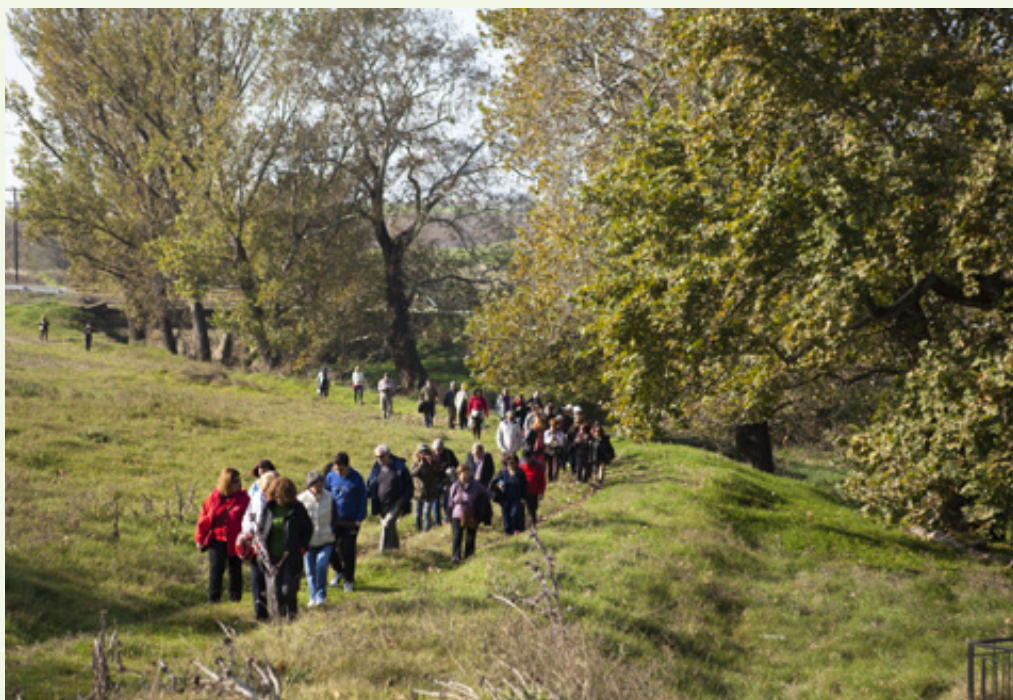
Ός προς την χρονολογία ανέγερσης του κάστρου, τοποθετείται στο **1328** από τον **Ανδρόνικο Γ' Παλαιολόγο**, σε μια από τις τελευταίες αναλαμπές της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ήταν μια προσπάθεια του νεαρού αυτοκράτορα να προφυλάξει τα εδάφη του, με την δημιουργία μικρών κάστρων και εγκατάσταση σ' αυτά φρουδαρχών, κατά το πρότυπο των δυτικών».

Ο δυσάρεστος Βοριάς για πολύ λίγο μας δίνει την δυνατότητα ν' απολαύσουμε τη θέα από το στρατηγικό σημείο του κάστρου. Ωστόσο, ένα μήνα μετά, και συγκεκριμένα την Κυριακή στις **2** του **Νοέμβρη**, ξαναπαίρνουμε τις ανηφορίες στο χορταριασμένο δρομάκι για την κορυφή του κάστρου. Τούτη τη φορά όμως η τριμελής μας οικογένεια έχει κατακόρυφα αυληθεί σε αριθμό με την συμμετοχή του ταξιδιωτικού ομίλου «ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ» Ένα χαρούμενο πλήθος, λοιπόν **60** φίλων του περιπάτου, του φυσικού περιβάλλοντος και του αρχαίου μας παρελ-

θόντος ανηφορίζει μαζί μας στο –άγνωστο μέχρι εκείνη τη στιγμή- Γυναικόκαστρο. Κι ενώ ένα μήνα πριν στο κάστρο ακουγόταν μόνο ο βοριάς, τούτη τη φορά ο τόπος έχει γεμίσει με γέλια, αστεία, χαρούμενες φωνές. Οι γυναίκες –όπως πάντα- υπερτερούν, πλησιάζουν τις **40**. Δεν θα'ταν μια πρωτότυπη ιδέα, εκτός από την γενική αναμνηστική, να φωτογραφηθούν και μόνες στο Γυναικόκαστρο; Η πρόταση γίνεται δεκτή με μεγάλο ενθουσιασμό και οι κυρίες ποζάρουν με τον χαριτωμένο τρόπο, που μόνον αυτές ξέρουν στο φακό.

-Και γιατί το είπαν Γυναικόκαστρο; ρωτάει μια αντρική φωνή.

-Γιατί σύμφωνα με τον Βυζαντινό αυτοκράτορα Ιωάννη Καντακουζηνό, είχε πύργο πολύ μεγάλο και δυνατό για ν' αντέχει στις πολιορκητικές μηχανές των εχθρών. Ακόμα και με γυναικεία φρουρά θα μπορούσε με επιτυχία ν' αποκρούσει το κάστρο τις επιθέσεις του εχθρού. Γι αυτό το ονόμασαν Γυναικόκαστρο.

Ένα ομαλό χορταριασμένο δρομάκι οδηγεί στον λόφο του Γυναικόκαστρου.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Αποστάσεις: Από Θεσσαλονίκη:
52 χλμ (μέσω ΕΘΝ. ΟΔΟΥ ΘΕΣ/
ΝΙΚΗΣ-ΚΙΑΚΙΣ, ΛΗΤΗ, Ν.ΣΑΝΤΑ,
ΛΕΒΕΝΤΟΧΩΡΙ).

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- (1) «ΚΑΣΤΡΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ», σελ. 113.
- (2) Η «Κινστέρνα» ή «Κιστέρνα» προέρχεται από την λατινική λέξη «cisterna», που σημαίνει λάκκος ή υπόγεια δεξαμενή υδάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δέσποινα Ευγενίδου, «ΚΑΣΤΡΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ», Βυζαντινή Καστροκτισία, εκδ. ΑΔΑΜ Β' έκδ. 2003.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

ΑΦΕΤΗΡΙΑ: Τσιμεντένιο γεφύρι στο ρέμα του Γυναικόκαστρου.

ΥΨΟΜΕΤΡΟ ΑΦΕΤΗΡΙΑΣ: 90μ.

ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ: Κορυφή του Γυναικόκαστρου

ΥΨΟΜΕΤΡΟ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΥ: 225μ.

ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ: 135μ.

ΧΡΟΝΟΣ: +_40' (με χαλαρό ρυθμό)

ΔΙΑΔΡΟΜΗ: (Α) Πολύ εύκολη και ευχάριστη, κατάλληλη για όλη την οικογένεια.

Σημείωση:

Το χορταριασμένο δρομάκι (με την επιφύλαξη λάσπης από βροχή) είναι προσβάσιμο και από συμβατικό αυτοκίνητο. Συνιστούμε, ωστόσο, την πολύ ήπια και ευχάριστη πεζοπορία ως το κάστρο.

ΦΩΤ. Δ. ΜΠΑΣΤΙΟΥΡΑΚΗΣ

Μετά την εξαιρετική ανάπλαση του χώρου όλο και περισσότεροι επισκέπτες απολαμβάνουν το εκπληκτικό φυσικό περιβάλλον στο Σκρα.

ΣΚΡΑ ΓΑΛΑΖΙΑ ΛΙΜΝΗ & ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΕΣ

Το μακρινό καλοκαίρι του **1996** ξεκινήσαμε ν' ανακαλύπτουμε το Πάικο. Είναι ο πυκνοδασωμένος ορεινός όγκος ανάμεσα σε Γουμένισσα, Αριδαία και Γιαννιτσά, ενώ το Β τμήμα του φτάνει ως τα σύνορα με τα Σκόπια. Για μέρες πολλές περιπλανιόμασταν σε πολύπλοκους δασικούς δρόμους και μονοπάτια, γνωρίζαμε ανθρώπους στα βλαχόφωνα χωριά, σβήναμε τη δίψα μας σε κρυστάλλινες πηγές. Αργότερα, όταν φθινοπώριασε, ζήσαμε την χρωματική ποικιλία και ένταση των φυλλωμάτων των δέντρων, μαζέψαμε άγρια μανιτάρια, περάσαμε αξέχαστες νύχτες στο δάσος στο ξύλινο σπιτάκι του Δασαρχείου.

Το γεγονός εκείνο, ωστόσο, που είχε μια απρόσμενη όσο και ευχάριστη εξέλιξη,

ήταν η τυχαία γνωριμία μας με τον **Δημήτρη Τσολάκη**, γραμματέα της κοινότητας του ιστορικού χωριού **Σκρα**. Τότε ο Δημήτρης μας προσκάλεσε να μας δείξει κάποιους απόκρυφους καταρράκτες και μια γαλαζοπράσινη λιμνούλα, άγνωστη στους πολλούς. Με πολύ απότομο και δύσκολο χωματόδρομο φτάσαμε στην περιοχή. Εκεί, μείναμε κυριολεκτικά εκθαμβοί από την παρθενική ωραιότητα του τοπίου, την αφθονία και την κρυστάλλινη διαύγεια των νερών στα ρέματα, στους καταρράκτες και στη λιμνούλα, που μόλις διακρινόταν ανάμεσα στα κλαδιά.

Ήταν στ' αλήθεια ένας τόπος μοναδικός, που πολλοί φυσιολάτρες θα ήταν ευτυχισμένοι να απολαύσουν. Ήταν απαραίτητη μια σωστή αξιοποίηση και ανάδειξη.

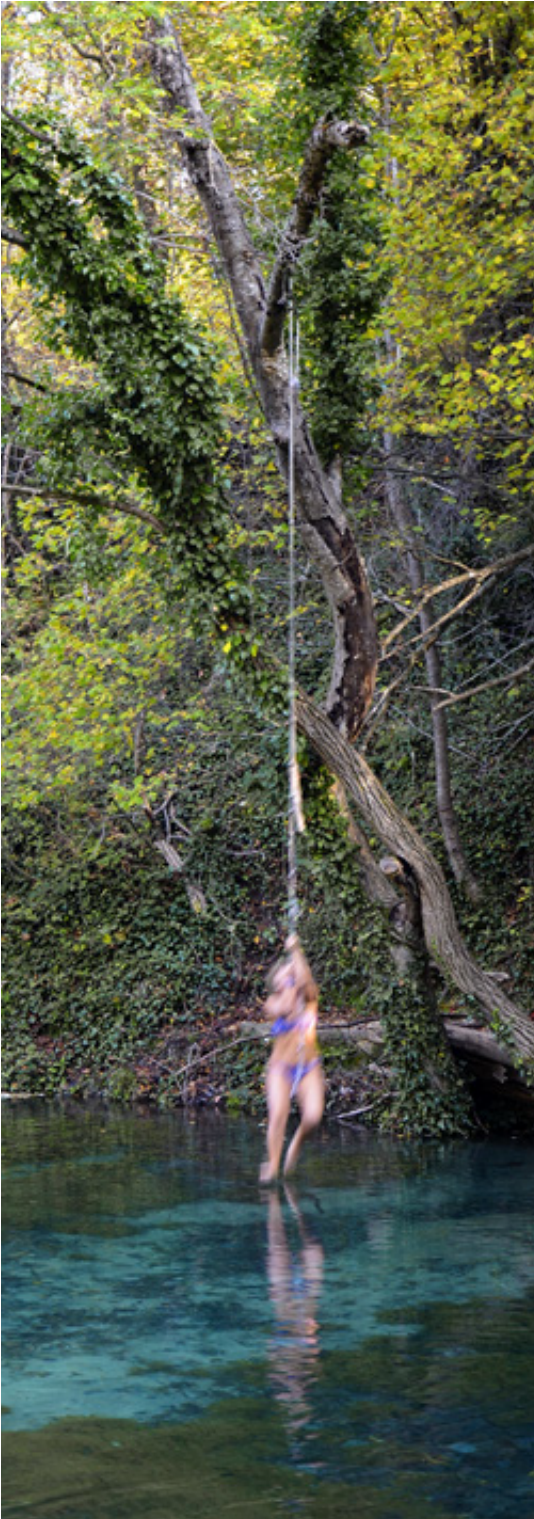
-Αυτό είναι το πρόβλημά μας, είχε πει τότε ο Δημήτρης. Μήπως το περιοδικό θα μπορούσε να σκεφθεί ένα τρόπο προβολής;

Το νεογέννητο τότε, **ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ**, γεμάτο ενθουσιασμό με τις περιηγήσεις και ανακαλύψεις, απευθύνθηκε

ΦΩΤ. Δ. ΜΠΑΣΤΙΟΥΡΑΚΗΣ

στον ανώτερο διοικητικό άρχοντα του τόπου, τον Νομάρχη Κιλκίς Θεόδωρο Παραστατίδη. Ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση με την μεγαλύτερη προθυμία. Στη διάρκεια της περιήγησης, και ξενάγησης άφηνε που και που επιφωνήματα θαυμασμού. Κάποια στιγμή είπε στην ομήγυρη. «Έχω στον νομό μου ένα τέτοιο τοπίο και δεν το ξέρω; Θα φροντίσω να αξιοποιηθεί και να γίνει ευρύτερα γνωστό.

Είναι αλήθεια, ότι κατά τις στιγμές εκείνες της γενικότερης ευφορίας, ακούσαμε τις εξαγγελίες του Νομάρχη με την αναμενόμενη δυσπιστία, που μας έχουν δημιουργήσει στην Ελλάδα οι -κατά κανόνα- αθετημένες υποσχέσεις πολιτικών. Μα ούτε κι ο Δημήτρης ήταν περισσότερο αισιόδοξος. Από την θέση του γραμματέα της Κοινότητας είχε να «κρατάει μικρό καλάθι».

-Εμείς, τουλάχιστον, κάναμε το καθήκον μας, είχε καταλήξει ο φίλος μας. Τώρα η σειρά των άλλων...

Μερικούς μήνες μετά ακούστηκε στο τηλέφωνο μια χαρούμενη φωνή. Ήταν ο Δημήτρης από το Σκρά.

-Δεν θα το πιστέψεις αλλά μόλις εγκρίθηκε από την Νομαρχία ένα κονδύλι για την ανάδειξη της περιοχής. Μπορείς να φανταστείς, πόση χαρά έχουν στο χωριό; Θα σε κρατάω ενήμερο.

Την επόμενη χρονιά τα έργα ξεκίνησαν με γοργούς ρυθμούς και ήδη τα πρώτα αποτελέσματα ήταν ορατά. Είχαν διανοιχθεί μονοπάτια, είχαν κοπεί τα πυκνά κλαδιά που θύμιζαν ζούγκλα, είχαν τοποθετηθεί πινακίδες, προστατευτικά ξύλινα καγκελάκια και παγκάκια. Στο ωραίο φυσικό περιβάλλον άρχισε να πλανιέται μια αύρα αισιοδοξίας κι ενδιαφέροντος, ο τόπος έπαψε να μοιάζει παρατημένος και ξεχασμένος. Δειλά-δειλά άρχισαν να εμφανίζονται και κάποιοι επισκέπτες, με θετικές επιπτώσεις στην οικονομία του χωριού. Βέβαια, απέμειναν ακόμη έργα ανάπλασης και υποδομών. Κανείς δεν μπορούσε με βεβαιότητα να μιλήσει για τη συνέχεια, τουλάχιστον όμως είχε γίνει η αρχή.

*Ρομαντικοί φθινοπωρινοί περίπατοι στα έξοχα αναπλασμένα λιθόστρωτα δρομάκια.
Μια τολμηρή περιηγήτρια απολαμβάνει με πιο αυθεντικό τρόπο τα κρυστάλλινα νερά της Γαλάζιας Λίμνης.*

Με τα χρόνια αραιώσαμε να μιλάμε με τον Δημήτρη. Εμάς μας απορρόφησε το μεγάλο, δίχως τέλος ταξίδι στην Ελλάδα. Ωστόσο, συχνά-πυκνά, παίρναμε μηνύματα για την εξέλιξη του Σκρά. Η «**Γαλάζια Λίμνη**» ήταν πια η κρυστάλλινη, διάσημη βεντέτα της ευρύτερης περιοχής, κοσμούσε με τη διάφανη γοητεία της τουριστικά έντυπα για Έλληνες και ξένους, είχε εξελιχθεί στον αγαπημένο προορισμό φυσιολατρών, υπαίθριων κατασκηνωτών και κολυμβητών. Κανείς, εκτός από τους ντόπιους, δεν μπορούσε να φανταστεί, ότι ελάχιστα χρόνια πριν ήταν δυσπρόσιτη, αθέατη και σχεδόν άγνωστη αυτή η περιοχή.

15 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

-*Νοστάλγησα το Πάϊκο και την Γαλάζια Λίμνη, μου λείπει ξαφνικά, τον φετινό Σεπτέμβρη η Άννα. Θέλω να μεταφερθώ για λίγο στο παρελθόν αλλά και να δω την σημερινή εικόνα, που μόνον από φωτογραφίες μας είναι γνωστή.*

Ξεκινάμε λοιπόν, πάλι τις παλιές γνώριμες, αγαπημένες διαδρομές: Πολύκαστρο, Αξιούπολη και ανηφορίες, πλαγιές με αμπελώνες και οινοποιία με εκλεκτά κρασιά, ακριτικό χωριό Φανός με τσίπουρα βιολογικά, ονομαστά, απέραντη θέα στην επικράτεια των Σκοπίων και στην πόλη της Γευγελής, νέες ανηφόρες και στροφές, ξέφωτα και δάση βαλανιδιάς και καστανιάς. Προβάλλει δεξιά το ιστορικό χωριό Σκρά, χτισμένο νωχελικά ανάμεσα σε πλούσια λιβάδια, δέντρα και κτήματα κερασιάς. Βγαίνουμε από τον κύριο δρόμο και στρίβουμε για την Κούπα. Να, όπου να 'ναι θ' αρχίσει η κατηφόρα.

Ήταν μια κατηφόρα ζόρικη και απότομη, με κλίση 15%. Το χωμάτινο οδόστρωμα, ιδιαίτερα μετά από βροχές ήταν ελάχιστα φιλικό. Έτσι ήταν οι συνθήκες στο παρελθόν, όταν γνωρίσαμε τον τόπο με τον Δημήτρη. Στην πορεία, και με την αυξανόμενη επισκεψιμότητα της περιοχής η ασφαλτόστρωση των δυόμισι χιλιομέτρων του δρόμου κρίθηκε αναγκαία. Αποτέλεσε έτσι ένα από τα σημαντικότερα -και ίσως

Μηροστά σε έναν από τους πολλούς καταρράκτες του Σκρα.

Έξοχη ανάπλαση του χώρου με λιθόστρωτο δρομάκι και ξύλινα καγκελάκια.

«Γαλάζια Λίμνη».
18 χρόνια πριν, ήταν τελείως αθέατη
από τα πυκνά κλαδιά.

δαπανηρότερα- έργα υποδομής για την αξιοποίηση αυτού του προορισμού.

Εξίσου σημαντικές είναι και οι υποδομές για την διευκόλυνση της μετακίνησης των πεζών. Κάποτε, στη συνέχεια του χώρου στάθμευση, ξεκινούσε ένας απότομος και κακοτράχαλος χωματόδρομος, με πέτρες και βαθειά χαντάκια από τη διάβρωση των βροχών. Η μεταμόρφωση της εχθρικής τούτης κατηφόρας είναι εκπληκτική. Ένα λιθόστρωτος δρομίσκος, με καλά πελεκημένες και συναρμοσμένες ντόπιες πέτρες, κατηφορίζει με ήπια κλίση και 130 φαρδιά και ξεκούραστα σκαλοπάτια, ως το τέλος της κατηφόρας.

Ένα πολύ σταθερό ξύλινο κιγκλίδωμα, με χοντρά κλαδιά απ' τα τόπια δάση, υποστηρίζει την μετακίνηση των πεζών, ενώ πάντα υπάρχει η δυνατότητα χρήσης του παράλληλου χωμάτινου οδοστρώματος, για όσους δεν προτιμάνε τα σκαλοπάτια. Τέλος, για την απρόσκοπτη ροή του νερού μετά από δυνατή βροχή, έχει κατασκευαστεί ένα βαθύ τοιμεντένιο αυλάκι στο πλάι και καθ' όλο το μήκος της λιθόστρωτης διαδρομής. Μετά απ' αυτή την «πρόγευση» της τόσο επιμελημένης τακτοποίησης των προσβάσεων για οχήματα και πεζούς αποκαλύπτονται σταδιακά όλα τα έργα ανάπλασης του σπουδαίου τούτου οικοσυστήματος του Πάκου. Τίποτε εξεζητημένο, τίποτε παράταιρο δεν διαταράσσει την αρμονική συνύπαρξη του φυσικού περιβάλλοντος με τα έργα των ανθρώπων. Η αραίωση ή απομάκρυνση των πυκνών κλαδιών έχουν γίνει χωρίς υπερβολές, αποκλειστικά για την καλή διάνοιξη των μονοπατιών και την αποκάλυψη της εικόνας της Γαλάζιας Λίμνης στα μάτια των επισκεπτών.

Επιτέλους, δικαιούμαστε κι εμείς να θαυμάσουμε την ονειρεμένη λιμνούλα, που 18 χρόνια πριν, μάταια πασχίζαμε να φωτογραφίσουμε ολόκληρη πίσω από τ' αδιαπέραστα πλέγματα των κλαδιών από γαύρους, κλιμασιδες, φουντουκιές και αβατσινίες. Αποχωρούμε από τον τόπο ευτυχισμένοι και αποφασισμένοι να μοιραστούμε και με άλλους τούτη την ευτυχία.

Τρεις εβδομάδες μετά κι ενώ το φθινόπωρο χαρίζει στο Πάικο τα λαμπρότερα

χρώματά του, επιστρέφουμε στην Γαλάζια Λίμνη του Σκρά. Τούτη τη φορά, δεν είμαστε μόνοι. Μαζί μας είναι η μεγάλη φυσιολατρική ομάδα των Ελλήνων Περιηγητών. Όλοι μένουν εκστατικοί μπροστά στο απaráμιλλο μεγαλείο της φύσης, βαδίζουν γοπετευμένοι στα μονοπάτια και στα λίθινα κалντερίμια, φωτογραφίζουν τους θαυμάσιους καταρράκτες και τη λιμνούλα, χαλαρώνουν στα ξύλινα παγκάκια κυκλωμένοι από τους ήχους των νερών. Μια τολμηρή περιηγήτρια, που δεν μπορεί ν' αντισταθεί στη γοητεία της λίμνης, βουτάει στα κρυστάλλινα νερά.

-Προσπαθώ να συνειδητοποιήσω, μου λέει η Άννα, ότι 18 χρόνια πριν, εμείς οι δύο κι ο τότε γραμματέας της Κοινότητας του Σκρά, βάλαμε το αρχικό λιθαράκι για να ζουν τόσο άνθρωποι σήμερα αυτές τις όμορφες στιγμές.

-Θα τον γνώριζες σήμερα τον Δημήτρη;

-Πιστεύω, πως ναι.

-Νάτος, λοιπόν, έρχεται προς το μέρος μας.

Ειδοποιημένος από μένα, μερικές μέρες νωρίτερα ο Δημήτρης, είχε αποδεχτεί με χαρά να παραστεί σε τούτη τη συνάντηση, που θα του 'φερε τόσες μνήμες του παρελθόντος. Είναι στιγμές πολύ συγκινητικές να ξαναβλέπουμε τον καλό μας φίλο, τόσο απλό πάντα, τόσο λιγόλογο και σεμνό. Εύχομαι από καρδιάς να ξαναβρεθούμε, για ν' ανακαλύψουμε και πάλι στο ιστορικό Σκρά, νέες άγνωστες και ωραίες περιοχές.

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ

Γυναικόκαστρο - Θεσσαλονίκη: **53** χλμ.

Καταρράκτες Σκρα - Θεσσαλονίκη : **90** χλμ

Μ. Λιβάδια - Θεσ/νίκη: **95** χλμ.

ΔΙΑΜΟΝΗ - ΕΣΤΙΑΣΗ

-ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΞΕΝΩΝΑΣ - ΤΑΒΕΡΝΑ «ΜΟΣΧΟΠΟΛΙΣ» στα ΜΕΓΑΛΑ ΛΙΒΑΔΙΑ
ΤΗΛ. 23430 25392, 6944 434711.

-ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ - ΕΝΟΙΚ. ΔΩΜΑΤΙΑ «ΤΟ ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ» στο ΣΚΡΑ
ΤΗΛ. 23430 25100, ΚΙΝ. 6972357081

-Οικοτεχνία «**ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΕΣ**» στο χωριό Στάθης **Τηλ. 23430 43455** με σπιτικά γλυκά του κουταλιού, μαρμελάδες, ζυμαρικά και πολλά άλλα. www.oigoumenissess.gr

Ανάμεσα στους δύο αρχικούς καταρράκτες που τροφοδοτούν με τα νερά τους την Γαλάζια Λίμνη.

